

Mistä puhutaan tänään?

Mediassa on julkaistu 14.8.2019 uutinen Porvoon Näsin hammashoitolan työntekijällä todetusta tuberkuloositapauksesta ja siihen liittyneestä joukkoaltistustilanteesta.

<https://www.porvoo.fi/nasin-hammashoitolassa-todettu-tuberkuloosi-altistuneet-kartoitetaan-ja-tutkitaan>

Tuberkuloosi on nykyään Suomessa harvinainen tartuntatauti, siihen sairastuu alle 300 henkilöä vuodessa. Tuberkuloosin aiheuttaa tuberkuloosibakteeri (*Mycobacterium tuberculosis*). Tuberkuloosista ei juuri puhuta, eikä sinulla ole välttämättä riittävästi tietoa siitä. Olet ehkä huolissasi terveydestäsi ja mietit, oletko saanut tartunnan ja pelkäätkö sairastuvasi tuberkuloosiin.

Tässä muutama fakta avuksesi.

Fakta 1.

Ei ole syytä paniikkiin. Tuberkuloosi ei tartu helposti ja tauti on parannettavissa lääkkeillä. Vain alle kolmasosa altistuneista saa tartunnan. Tuberkuloosibakteereja leviää ilmaan, kun hengitysteiden tuberkuloosia sairastava puhuu, laulaa, yskii tai aivastaa. Samassa sisätilassa sairastuneen kanssa kauan tai toistuvasti oleskeleva henkilö voi saada tuberkuloosibakteereita omiin keuhkoihinsa hengitysilman mukana ja saada tartunnan.

Tartuntariskiin vaikuttavat monet seikat: sairastuneen taudin laatu, yskimisen taajuus ja voimallisuus sekä altistumisen yhteenlaskettu kesto. Perhepiirissä, samassa taloudessa asuvat, altistuvat luonnollisesti eniten ja siksi he ovat myös suurimmassa riskissä. Oppilaitoksissa, työpaikoilla tai harrastusryhmissä altistuneiden tartunnan riski on pienempi.

Fakta 2.

Kaikki tartunnan saaneet eivät sairastu tuberkuloosiin. Ikä ja terveydentila vaikuttavat sairastumisriskiin. Pienet lapset ja teini-ikäiset sekä nuoret aikuiset sairastuvat herkemmin kuin työikäiset aikuiset. Tietyt puolustusjärjestelmää heikentävät sairaudet ja lääkitykset lisäävät kaikissa ikäryhmissä sairastumisen mahdollisuutta. Aikuisista (joiden vastustuskyky on normaali) vain yksi kymmenestä sairastuu. Sairastumisriski on suurin tartuntaa seuraavien muutaman vuoden aikana, mutta sairastua voi vuosikymmenienkin kuluttua.

Fakta 3.

Paikalliset tartuntatautiviranomaiset selvittävät kokonaistilanteen ja määrittävät paljon altistuneiden henkilöiden ryhmät. Jos kuulut tähän ryhmään, saat siitä tiedon. Mahdolliset oireesi, taustasairautesi ja lääkityksesi kysytään ja järjestetään tarpeelliset tutkimukset.

Fakta 4.

Keuhkokuva otetaan kaikilta paljon altistuneilta, jotta saadaan kiinni mahdolliset uudet tautitapaukset. Nykyaikainen, digitaalinen keuhkokuva on hyvä ja turvallinen keuhkotuberkuloosin toteamisen menetelmä. Keuhkokuvan säderasitus on vähäinen. Se vastaa säteily määrää, jonka jokainen saa luonnollisesta taustasäteilystä noin viiden vuorokauden kuluessa (0,025 mSv).

Fakta 5.

Tuberkuloositartuntaa (latentti tuberkuloosi-infektio) voidaan selvittää veritestillä (IGRA). Testi järjestetään alle 35-vuotiaille paljon altistuneille ja iästä riippumatta niille, joilla on jokin puolustusjärjestelmää heikentävä sairaus tai lääkitys. Veritesti kertoo, onko elimistö kohdannut tuberkuloosibakteerin, mutta sen avulla ei voi ennustaa, kuka tulisi sairastumaan tuberkuloositautiin. Tuberkuloositartunnan saanut henkilö on oireeton eikä hän voi tartuttaa muita. Hänelle tarjotaan mahdollisuutta 3-6 kk kestoiseen lääkelyhoitoon, jonka tarkoituksena on estää tuberkuloositaudin kehittyminen.

Fakta 6.

Jos kuulut paljon altistuneisiin, muista se jatkossakin, mutta älä ota siitä stressiä. Ota yhteyttä lääkäriin tuberkuloosin mahdollisuuden selvittämiseksi, jos sinulle tulee seuraavia oireita:

- yli kolme viikkoa kestänyt pitkittynyt yskä, yskökset, limaisuus
- lämpöily tai kuumeilu, jolle ei löydy selitystä
- ruokahaluttomuus ja tahaton laihtuminen
- poikkeuksellinen väsymys
- tavanomaisesta poikkeava yöhikoilu

Fakta 7.

Tuberkuloosia hoidetaan aina usean lääkkeen yhdistelmällä. Hoito kestää vähintään puoli vuotta. Tartuntavaara vähenee yleensä hoidon alettua nopeasti. Tuberkuloosin hoito on Suomessa hyvää.

Fakta 8.

Tuberkuloosiin sairastuminen ei ole kenenkään syy. Sairastunut on usein hätäntynyt, peloissaan, hämmentynyt, syyllisyydentuntoinen, huolissaan ja ehkä häpeissäänkin lähipiirin sekä muiden altistuneiden mahdollisesta tartunnasta ja sairastumisesta. Sairastaminen on yksinäistä ja pelottavaa. Älä levitä arvailujasi tuberkuloosiin sairastuneen henkilöllisyydestä tai sairaudesta julkisuudessa tai sosiaalisessa mediassa.